

METODICKÉ VYSVĚTLIVKY

Index vývozních a dovozních cen za Českou republiku je počítán od roku 1993. Do konce roku 1997 byly ceny zjišťovány prostřednictvím čtvrtletního státního statistického výkazu Ceny ZO 1-04, od roku 1998 bylo zavedeno šetření s měsíční periodicitou, státním statistickým výkazem - **Ceny ZO 1-12**.

V průběhu roku 2006 proběhla pravidelná revize cenových indexů, jejímž výsledkem jsou **revidované indexy cen v zahraničním obchodě počítané na struktuře zahraničního obchodu roku 2005** (dříve struktura zahraničního obchodu roku 1999) **s indexním referenčním obdobím průměr roku 2005** (dříve průměr roku 1999 a odvozený průměr roku 2000). V rámci revize byly nově spočteny cenové indexy zpětně za období leden 2005 - prosinec 2006, původně publikované indexy za tyto roky tak pozbyly platnosti.

Index je konstruován podle Harmonizovaného systému, dále je přepočten v členění podle hlavních skupin klasifikace SITC (Standard International Trade Classification) Rev.4 a pro potřeby národních účtů a Eurostatu v členění klasifikace produkce CZ-CPA (Classification of Products by Activity). Zkratka CZ v názvu vyjadřuje národní verzi mezinárodního standardu. Klasifikace CZ-CPA nahradila v roce 2009 klasifikaci standardní produkce SKP.

Indexy jsou vypočítávány podle modifikovaného Laspeyresova vzorce.

$$I = \frac{\sum \frac{p_1}{p_0} p_0 q_0}{\sum p_0 q_0} \cdot 100$$

p_1 - cena (reprezentanta) ve sledovaném období

p_0 - cena (reprezentanta) v základním období – průměrná cena za rok 2005

$p_0 q_0$ - stálá váha (relativní struktura) – hodnota realizace zahraničního obchodu v roce 2005

Stálé váhy indexu odpovídají struktuře zahraničního obchodu v roce 2005, zjištěné z údajů celní statistiky za čtyřmístné skupiny Harmonizovaného systému. Váhy jednotlivých reprezentantů pak byly stanoveny podle realizovaných hodnot za konkrétní reprezentanty, eventuálně za celé skupiny reprezentantů, které uvedly vybrané zpravodajské jednotky na výkaze.

Cenovým základem pro výpočet indexů jsou od roku 2005 průměrné ceny jednotlivých reprezentantů v roce 2005, odvozeně jsou indexy počítány k základům - stejné období předchozího roku = 100, předchozí období = 100. Rovněž je uveden podíl klouzavých průměrů, jako podíl součtu bazických indexů za posledních 12 měsíců k součtu indexů za předchozích 12 měsíců.

Výběr cenových reprezentantů provedly tuzemské ekonomické subjekty důležité pro zahraniční obchod České republiky, jednak výrobní podniky, ale i podniky zabývající se pouze zahraničně obchodní činností, a to cca 580 ekonomických subjektů pro vývoz a cca 590 pro dovoz. Ve váhovém schématu je nyní zařazeno cca 2050 vyvážených a 2100 dovážených výrobků, surovin a materiálů - cenových reprezentantů, které se významně podílejí na hodnotě realizace jednotlivých významnějších skupin zahraničního obchodu (vývozu i dovozu).

Vývoj cen se sleduje na jednotlivých konkrétních reprezentantech, vybraných v rámci osmimístného číselného kódu kombinované nomenklatury, charakterizovaných určitými technickými

a kvalitativními parametry, značkou, měrnou jednotkou, případně stabilním zahraničním trhem. Ve výběru reprezentantů jsou zastoupeny všechny významné dvoumístné skupiny harmonizovaného systému a v rámci těchto skupin pokud možno i všechny nejméně významné čtyřmístné skupiny harmonizovaného systému. V těchto skupinách jsou vybrány výrobky s opakovaným vývozem či dovozem, na kterých je možno sledovat cenový vývoj. Publikovány jsou však jen některé vybrané kapitoly harmonizovaného systému.

Vykazující jednotky uvádějí průměrné ceny jako vážený aritmetický průměr (váženo množstvím výrobků ve fyzických jednotkách) z cen docilovaných při významnějších obchodních transakcích buď v různých zemích, nebo na stabilním zahraničním trhu, pokud je zahrnut do charakteristiky cenového reprezentanta, a to za celý sledovaný měsíc. U vývozu se sledují ceny franko česká hranice a u dovozu ceny fakturované zahraničním dodavatelem.

Základem realizačních cen jsou fakturované ceny z uskutečněných významnějších vývozních a dovozních obchodů přepočtené na Kč příslušným průměrným měsíčním měnovým kurzem ČNB. Tento přepočet provádí buď přímo zpravodajská jednotka, nebo, pokud ekonomický subjekt vykazuje ceny v zahraniční měně, přepočet na Kč provádí ČSÚ. Do cenových indexů se tudíž promítá kromě cenového vývoje i vliv změn kurzů zahraničních měn. Uváděné ceny neobsahují clo, daň z přidané hodnoty, ani spotřební daň.

Přepočtené indexové řady se základem průměr roku 2005, i pro období před rokem 2005, lze nalézt v rámci časových řad na internetové stránce ČSÚ http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/izc_cr pod odkazem indexy vývozních a dovozních cen.